

Jaume Benavente
Els dies sense fi

LECTURA

bromera

Al principi, la febre era intermitent, anava i venia, igual que la punxada al cap. Ha transcorregut una setmana i la febre és més persistent, com el mal de cap. Ara també ha aparegut un inquietant formigueig al pit. Em sento abatut, no puc llegir ni escriure, he perdut la gana i només vull dormir, però em costa. Finalment, em decideixo a anar al CAP de la Meridiana, a pocs minuts de casa. Està desert, tan sols uns sanitaris de guàrdia. Una dona, que no sé si és doctora o infermera, em fa unes quantes preguntes i m'ausculta. Cal fer una radiografia, però la secció de rajos d'aquest CAP està tancada i he d'anar al de les Casernes. Hi vaig sol, caminant a poc a poc. El dia és gris i fred i m'adono que no vaig prou abrigat. He de travessar tot el barri, però no tinc pressa. És un trajecte trist, per la desolació dels carrers i perquè estic convençut del que em diran. En arribar-hi, em fan seure a l'exterior de l'edifici, perquè el vestíbul ja és ple d'altres pacients que esperen.

Després d'una estona, aconseguixo passar al vestíbul. Tinc tremolors. Una altra vegada la febre? L'espera se'm fa llarga. Intento enganyar-me, no serà res, només la grip. És el que vull creure, però és inútil, els símptomes i el meu presentiment només necessiten que algú ho corrobori. M'atenen aviat, m'examinen, em fan una radiografia i un primer diagnòstic de coronavirus. He d'anar a l'hospital i m'ofereixen una ambulància, encara que m'adverteixen que tardarà. Prefereixo que m'acompanyi amb el cotxe el meu fill gran, l'Edgar, i l'espero a la porta del CAP. Continuo tremolant, tinc fred. Són uns minuts que se'm fan molt llargs, em sento del tot sol i aclapat.

Quan a la fi apareix l'Edgar a la porta del CAP per recollir-me, m'assec al seient del darrere. Tant ell com jo duem les mascaretes posades. Parlem poc, mentre circulem per una ciutat buida camí de l'Hospital de la Vall d'Hebron. El dia és humit, ara comença a plovisquejar. Una primavera estranya, assetjada per la pandèmia. En acomiadar-nos, tinc ganes de fer un petó al meu fill, d'abraçar-lo, però no pot ser. Per uns moments, m'imagino que és l'última vegada que el veuré però bandejo aquesta idea sinistra. No es pot acabar així, m'hi nego.

A l'hospital em costa localitzar el lloc on he d'anar. Estic feble, desorientat. Pensava que trobaria cues, gent als passadissos, i és a l'inrevés. Sembla un hospital fantasma. Sense taxis esperant a l'entrada, la cafeteria tancada, poques ambulàncies i els passadissos i els vestíbuls buits. Finalment arribo a Urgències, i de seguida m'aïllen en un box. Més proves, confirmació del diagnòstic i em donen els primers medicaments. Em venen a veure metges, infermeres, auxiliars. Tothom és amable amb mi, però em sento engabiat i perdut al meu box.

Parlo per telèfon amb la Maria, ella tampoc no es troba bé i anirà al CAP. L'ha convençut en Biel —el nostre segon fill pot ser molt persuasiu, quan ho vol—, mentre l'Edgar em duia a mi a l'hospital. En Biel no ha deixat d'insistir-li que havia de fer-se visitar, que vivim junts i que el més probable és que ella també tingui el virus. Ens temem el pitjor, que també estigui infectada. I així és, l'envien a l'hospital, però no té la meva sort, no hi ha box per a ella i ha d'esperar en una cadira, al passadís. Jo comparteixo el meu box amb una dona llatinoamericana que sembla trobar-se molt pitjor que jo. La saludo però no em respon. Ens separa una cortina fràgil, insuficient. La dona només està amb mi unes hores i entenc que se l'enduen a l'UCI. Una estona després, també em traslladen a mi, però no a l'UCI, sinó a una planta.

La meva habitació és gran, neta, amb una finestra enorme des de la qual es veuen uns edificis propers i, més lluny, una mica la serra de Collserola. A l'habitació hi ha dos llits, l'altre pacient és un home més gran que jo, que porta la màscara d'oxigen posada. Té molt mal aspecte i ni intento saludar-lo perquè m'adono que està com absent. M'estiro al llit i comença una nova ronda de personal sanitari que em venen a acomodar i a fer més proves alhora que iniciem el tractament. El metge, la infermera, les auxiliars se'm presenten, però soc incapaç de recordar-ne els noms. No estic d'humor, em sento angoixat, abatut i pateixo per la Maria, que ja fa moltes hores que s'està en una cadira en un passadís. A mitja tarda, s'enduen l'altre pacient. Llavors, parlo amb la infermera i una auxiliar, els explico la situació de la Maria, que espera que la ingressin, i els demano si pot venir aquí amb mi. Ho intentaran, em diuen.

Passo la primera nit sol, i em sento culpable perquè la Maria continua a Urgències, a la cadira, sense ni tan sols una llitera o el llit d'un box. En algun moment m'ha explicat que ha fet una mica d'amistat amb una noia colombiana, que també ha d'esperar en una cadira. La noia es preocupa per ella. Avui ja no la pujaran a planta, potser demà. A mitjanit em desperto. Tinc una mica de febre. Ho comento a una infermera i em dona un paracetamol. Els edificis del davant de l'hospital, a l'altra banda del finestral, estan del tot a les fosques. Potser alguns dels veïns també estan ingressats en aquest hospital. Si és així, els deu resultar estrany contemplar casa seva des d'aquí, mentre s'imaginem quina vida fan els seus familiars no malalts.

L'endemà, les hores transcorren i vaig rebent missatges d'ànims d'amics, familiars i coneguts al mòbil, però em costa molt respondre. La infermera i una auxiliar venen a veure'm i em diuen que la meva dona podrà estar aquí amb mi. M'ho diuen com una petita victòria, els fa il·l·lusió. Els ho agraeixo, em sento

una mica alleujat, però fins que no ho vegi no estaré tranquil. Continuo amb febre i problemes als pulmons. Estic abatut i tens, però procuro no mostrar-ho. Penso en la fragilitat, en la Maria malalta en una cadira, en els nostres fills sols a casa. Tot es pot acabar en qualsevol moment, és així de senzill, la brutalitat de la realitat. Intento no deixar-me portar per les cabòries, però és inútil. Mentrestant, les punxades al cap no afluïxen i he d'anar sovint al lavabo per culpa de la diarrea. Quan torno a ser al llit, no puc evitar pensar en el viatge a Roma que havíem de fer amb la Maria per Setmana Santa i que hem hagut de suspendre. També pateixo pel meu viatge en solitari a Irlanda per escriure un llibre. Tinc el bitllet d'avió per al mes de maig i dubto que hi pugui anar.

En algun moment de la tarda m'adormo i somio amb el llibre *En una cambra i mitja*, de Joseph Brodsky. En el somni, algú me'l fa arribar. És una lectura que em va agradar molt en el seu moment. Un volum petit, senzill, la vida de l'escriptor i els seus pares en un allotjament mínim a Sant Petersburg, quan a l'època soviètica es deia Leningrad. Però només és un somni. Quan em desperto, el llibre no és amb mi, sinó a casa. Incomprensiblement, associo la cambra i mitja dels Brodsky als anys cinquanta del segle passat amb la que ocupo jo ara tot sol a l'hospital. Quan torni a casa, el buscaré.

La tarda avança, més medicaments, més comprovacions de la tensió i la respiració i em punxen a la panxa. A poc a poc, la febre minva i puc gaudir llavors del silenci de l'habitació. Una infermera em parla de la televisió, però jo li dic que estic bé, que no tinc cap ganes de veure res. La veritat és que estic saturat de notícies de la pandèmia i tampoc em veig capaç de seguir cap argument de pel·lícula. Només vull silenci, però no l'hi dic.

Ja és fosc quan m'adono que no tinc febre. He parlat més d'una vegada amb la Maria. Està nerviosa, la veu se li trenca,

està a punt de plorar perquè sospita que l'enganyo amb la gravetat de la meua situació. Intento tranquil·litzar-la, però no m'acaba de creure. Jo també me'n vull convèncer, no puc acabar així, no pot ser, em dic. Més que pensar en mi, però, penso en ella. Imagino com es deu sentir després de gairebé vint-i-quatre hores en una cadira de fusta sense poder ni repenjar el cap, amb una llum estàndard i envoltada de gent que entra i surt, torns de metges i infermeres que van a casa o que corren a fer la feina. Passa el temps i temo el pitjor, que no la traslladin fins l'endemà a l'habitació on soc. Inesperadament, rebo una nova trucada telefònica seva, m'explica que la porten en una cadira de rodes. Pocs minuts després, fa la seva irrupció a l'habitació. És un moment de llum, el primer des que vaig decidir anar a l'ambulatori.

La nit passa a poc a poc, parlem del que estem vivint, de la seva mare ingressada en una residència, de com s'ho maneguen els nostres fills sols a casa, de la seva neboda, la Berta, que viu a Londres i que just abans del confinament ha tornat i que ara està sola en un pis lúgubre del barri de Gràcia. Tímidament, fem algun pla per a l'estiu. No sabem si tindrem vacances ni si ens podrem desplaçar. Tampoc sabem què passarà amb la seva feina en una petita editorial, sempre en precari. De sobte, tot s'ha tornat encara més fràgil, més incert i, tanmateix, estar a la mateixa habitació, malgrat la malaltia, em fa pensar més d'una vegada en el llibre de Brodsky. Una petita felicitat enmig del dolor i la por que sura a l'ambient.

El virus ens ha provocat una pneumònia, tant a la Maria com a mi. Ella està millor que jo, el metge sembla més amoïnats pels meus pulmons i decideix que m'apliquin la màscara d'oxigen.

Això no m'agrada gens i encara menys a la Maria. Està nerviosa, tem que hagi empitjorat. La màscara m'alleuja físicament, però mentalment em fa sentir feble, més fràgil encara. Mentrestant continuen arribant missatges de WhatsApp i a Facebook. Em costa escriure, m'adono que algunes de les meves respostes són esquemàtiques, que fins i tot poden semblar fredes. Parlo per telèfon amb la meva mare, procuro convèncer-la que estic bé, que el tractament funciona i que d'aquí a cinc o sis dies em donaran l'alta. Li explico que tothom és molt simpàtic amb nosaltres, mentre penso en un infermer alt i fort, amb pinta de basc, de qui no sé el nom i que jo he rebatejat com a «Koldo». L'home sembla mirar-nos amb especial simpatia i en algun moment ens diu «parella», col·loquialment. També hi ha una infermera a qui anomenarem S. que s'ofereix a portar-nos cafè del seu, un petit gest que per a mi significa molt. No l'hi acceptem, no volem molestar. Ella hi insisteix i nosaltres també en la nostra negativa.

Hem tingut sort, em dic, la Maria i jo estem junts, crec que ens recuperem, ni que sigui lentament, en una habitació gran i silenciosa —estem totalment aïllats, l'habitació ha d'estar tancada— i atesos per gent amable. Una de les coses que més greu em sap és no veure les cares de les persones que ens cuiden. M'agradaria que es poguessin treure les mascaretes. Per a mi, són només ulls, algun gest corporal i veus, sobretot. Em diuen els noms, sí, però no puc retenir-los, estic confús. Quan surti d'aquí, si tot va bé, gairebé no recordaré res d'aquestes persones. No en tinc la culpa, però sento que és injust.

La malaltia és una condemna, però per què? L'atzar, la mala sort. Estic ben atès, potser me'n sortiré, però i si hagués anat més tard al CAP? Potser ja no hi seria temps. De fet, encara no sé que passarà amb mi, ni amb la Maria. Inevitablement, penso en els malalts que han mort sols a casa seva, o que s'han infectat vivint al carrer o als camps de refugiats de Síria o Turquia, també en

les bestieses que diuen des de Madrid. Intento no capficar-me amb la política, però no puc evitar-ho, una vegada i una altra em ve al cap la maledicció de ser una colònia. No puc sofrir veure a la televisió els militars espanyols amb les seves patètiques medalletes al pit, ni llegir els insults al nostre president. Odi, ignorància. Prou, no hi he de pensar, he d'aïllar-me'n. Com puc fer-ho?

Deixo que el cap se me'n vagi lluny, reprenc el viatge ajornat a Irlanda. Hi podré anar a finals de juny, la nova data del meu bitllet d'avió després de canviar-lo? No ho sé, però necessito creure que sí. Mentrestant, des de l'habitació de l'hospital, torno a voltar per la salvatge i solitària costa oest irlandesa, em perdo per les carreteres de la península de Connemara, enmig d'un paisatge de petits pobles, rierols, rius, llacs, muntanyes fosques i illes adjacents al litoral. Condueixo per la Skye Road, dormo en una fonda a Cleggan, tot esperant el ferri a l'illa d'Inishbofin, ressegueixo el fiord Killary fins a Leenane, ascendeixo a Diamond Hill, nedo al llac Corrib. Connemara és el meu món, jo en formo part.

Quan arriba la nit em costa dormir. Guaito pel finestral els edificis propers a l'hospital. El veïnat va enfosquint. Un silenci espès, ombrívol, amara la foscor de la ciutat i una calma trista sura a l'habitació. Ara no veig el llunyà i enyorat paisatge irlandès, sinó que imagino què fan els nostres fills sols a casa –amb l'única companyia del gos i el gat–, també penso en la vida compartida amb la Maria i que el maleït virus podria trencar, en els amics que pateixen per nosaltres. De tant en tant, miro algun vídeo a YouTube i m'adono que no puc reprimir les llàgrimes amb *Corren dels Gossos*. No soc fort, vull tornar a caminar, a escriure, encara necessito viure, no és el meu moment, no me'n puc anar.

Què som avui, dimarts, dimecres? Quina importància té? La vida sembla suspesa dins l'habitació. Els dies són una seqüència contínua, sense fi. S'entrellacen, es confonen en un únic dia en què matí, tarda i nit són el mateix, encara que avui és el segon dia sense febre i això el fa una mica particular, diferent. Ahir, va ser un bon senyal, avui encara més, potser el punt d'inflexió en el meu estat. La febre sempre m'ha fet patir, em deprimeix, i quan s'esvaeix em sento en calma, lleuger.

A la tarda, la Maria, quan no dorm, mira per la finestra, i jo, sense gaire interès, engego el televisor. Estic fart de notícies sobre la pandèmia, necessito evadir-me'n. Em distrec amb una discreta sèrie policíaca italiana, però no soc capaç d'acabar l'episodi. També intento abstreure'm amb algun documental sobre naturalesa o viatges, però tampoc aconseguixo concentrar-me i acabo apagant el televisor. Millor el silenci, una vegada més. Mentrestant, continuen arribant missatges i trucades d'amics i familiars. N'hi ha de regulars o freqüents. En Pere, el germà de la Maria, truca un parell de vegades al dia per saber com estem. Està amoïnat, no truca per trucar. Jo hi parlo alguna vegada, però em canso físicament i em sap greu per ell. També la Núria, amiga d'infantesa de la Maria, truca sovint i li envia missatges amb endevinalles, vídeos i cançons que la fan riure. Nerviosa, vital, patidora. Hi ha les trucades de la Cinta i l'Helena, que parlen sobretot amb la Maria i ens informen que als nostres fills els costa acceptar l'ajut que els ofereixen (suposo que s'esforcen a ser autosuficients), perquè no poden sortir de casa durant catorze dies perquè han estat en contacte amb nosaltres.

Hi ha altres veus, altres presències, que m'arriben, a través dels missatges. N'hi ha de familiars des de Mallorca, l'oncle Ramon, germà de la mare, i la seva dona, la Teresa, amb les filles. Em comunico per WhatsApp amb les meves cosines, amb la Clara, la Neus i la Marta, aquesta última m'escriu cada dos dies, jo li expli-

co comestic i ella em fa saber que la Teresa també està infectada i l'han hospitalitzat. Té asma, és més gran que jo i imagino la incertesa de les seves filles, també del seu home. Veig en Ramon tot sol a casa seva, al poble de Costitx, al camp mallorquí. Tres anys enrere hi vaig ser. Jo presentava un llibre a la llibreria Embat de Palma i bona part de la meva família illenca va assistir-hi. La nit de la presentació vaig dormir a casa dels meus amics llibreters, la Glòria i en Xesc, que l'endemà al matí em van dur de passeig per la serra de Tramuntana. Va ser molt agradable recórrer aquelles muntanyes que no havia vist mai i fer una beguda a Estellencs, un poble bucòlic, sense cap desgràcia urbanística.

Al migdia, em van deixar a Costitx. Recordo la sorpresa en veure la taula parada per a una dotzena de persones. El dinar era una mena d'obsequi al nebot i cosí del Principat que per primera vegada havia anat a visitar-los a l'illa. Els meus oncles, la majoria de les meves cosines –són una família nombrosa i m'averkonyia perquè al principi em costava identificar-les pel nom perquè només les havia vist de petites, a Barcelona– acompanyades dels marits i també alguns fills. Vam menjar un plat mallorquí, un arròs brut, en un ambient càlid, parlant de la vida a l'illa, una mica de política –la Teresa havia estat regidora del partit sobiranista Més per Mallorca i jo, en aquell temps, encara votava ERC. També vam xerrar, esclar, de la meva mare i dels meus llibres. A la tarda, l'oncle Ramon em va portar al seu hort, en realitat un terreny immens fora del poble, amb arbres, algun conreu i una barraca que aprofitava una mena de cova, on desava les eines i tenia una petita cuina. A l'exterior, hi havia una taula per prendre la fresca i fer dinars familiars els diumenges d'estiu. Era evident que aquell lloc representava molt per a ell. La vida rural, una arcàdia? Segur que també hi tenien problemes, a l'illa, potser entre ells, res no és perfecte, però no podia evitar sentir una certa enveja.

Més cap al tard, els oncles, la meva cosina Neus i els seus tres fills petits i jo vam sortir a fer un volt fins a l'ermita de Bonany, dalt d'un petit turó, des d'on vam veure el camp i, més lluny, la ciutat d'Inca. Cap al tard, l'oncle em va portar a l'aeroport. Hi vam anar tots dos sols, ell conduïa en silenci, amb la mirada tranquil·la, afable, i jo vaig intentar trobar algun tema de conversa. No sabíem quan ens tornariem a veure. El trajecte entre el camp de l'illa i l'aeroport va passar massa de pressa. Hauria volgut una transició més lenta.

A partir d'aquella trobada a Mallorca, vaig confirmar el que ja intuïa de feia anys, que em sentia unit als Cassanyes –el meu segon cognom–, sense haver-hi tingut gaire relació, mentre que la família del pare, els Benavente, em resultava aliena, distant. La meva vida hauria estat del tot diferent si el pare hagués estat algú com l'oncle Ramon. La llum i la sensibilitat haurien substituït la foscor i l'aspror. Més d'una vegada hi he pensat, és cert, però millor no donar-hi més voltes. Hi ha coses que no podem canviar, l'origen ens marca aparentment i ens assenyala un camí, encara que de vegades no el vulguis. Vol dir això que hem d'acceptar la fatalitat, la predestinació a tenir una vida que no hem decidit nosaltres sinó el nostre passat? No ho crec, és més, no ho accepto pas. Si ho fes, hauria de conviure amb l'ansietat permanent, amb la infelicitat. La meva existència la configuro jo, amb cada decisió, a cada percepció i experiència. És aquest el sentit de *L'home revoltat* de Camus? Potser sí. Enmig d'aquests dubtes sobre l'origen, el camí i el final que imagino, penso que, si pogués tornar enrere fins al dia concret que vaig decidir que seria escriptor, abandonaria el cognom Benavente i faria servir el de Cassanyes per signar. Fa uns mesos, vaig demanar l'opinió a alguns amics escriptors sobre la possibilitat de substituir Jaume Benavente per Jaume Cassanyes –o les variants Jaume B. Cassanyes o Jaume Benavente-Cassanyes– per als propers

llibres. Gairebé tothom va coincidir que no era una bona idea, només generaria confusió i més invisibilitat meva en el nostre sistema literari. Mentrestant, ara a l'hospital, els missatges de les meves cosines em fan tornar als carrers lluminosos del centre de Palma o a les cases amb hort de Costitx, a les seves veus suaus, al seu acolliment.

Hi ha missatges més esporàdics, alguns que m'arriben des de molt lluny, i també m'ajuden a sobreposar-me a la incertesa de la malaltia. El traductor portuguès Ricardo Seixas, que viu a Centelles i que em proposa de fer un cafè a Porto quan acabi tot això; l'escriptor i amic Jordi Coca, amb qui tinc una especial afinitat; Marcela Rivera Huntiel, filòsofa xilena, traductora de francès i professora universitària a qui vaig conèixer a partir de la seva lectura de *Nocturn de Portbou* i que em va acollir a casa seva en el meu viatge a Xile; en Francesc Parcerisas, des del meu antic barri barceloní d'Horta, a qui valoro com a poeta i que em va sorprendre fa uns anys amb l'esplèndid dietari *Un estiu*; en Xavier Serrahima, escriptor entusiasta i amb qui xerro de tant en tant, i en Nicolás Benedit, arquitecte argentí que ara viu a Bèlgica i amb qui havia parlat un munt de vegades al cafè de davant de la meua feina, on ell feia de cambrer. També hi ha missatges que em commouen, com el de la meua amiga Imma, que trigarà a dir-me que el mateix dia que jo ingressava a l'hospital la seva mare moria, i no m'ho havia volgut dir abans per no preocupar-me.

De la mateixa manera que hi ha missatges esporàdics, també hi ha alguna trucada única, singular, inesperada. Una tarda grisa, espessa, sona el telèfon i sento una veu llunyana i nerviosa. És l'Anna Tomàs, periodista freelance, algú a qui he

vist quatre o cinc vegades a la meua vida. La primera va ser quan em va fer una entrevista per a l'*Avui*, disset anys enrere, sobre la primera edició de la meua novel·la *Nocturn de Portbou*. Després, també va ressenyar un altre llibre meu, *Viatge d'hivern a Madeira*, i vam coincidir en algun acte cultural, però sobretot vaig anar seguint els seus articles i reportatges a premsa pel Facebook. Una persona inquieta, amb una clara vocació artística i consciència social, que ha rondat amunt i avall i que ha sobreviscut a un càncer. Ara sento com parla apressadament, em pregunta com estic, m'explica com li ha costat trobar el meu telèfon. Sento el seu dolor, la seva tristesa, el seu afecte. Hi influeix també que el pare d'un amic seu, un home de la meua edat, acaba de morir pel virus. M'adono que pateix perquè em pugui passar el mateix. Intento tranquil·litzar-la, me'n sortiré, li dic, però no en tinc cap seguretat. Parlem breument, de forma entretallada i nerviosa, fins que ens acomiadem.

No totes les veus són de vida, però. Fa dies que rebem missatges reenviats a través d'amics comuns amb l'Aurora, la dona d'en Jesús, un amic nostre. Té la meua edat, és a l'UCI i el pronòstic no és bo. La veu de l'Aurora ens arriba apagada, arrossegant-se. Pateix, tem el pitjor, però intenta mantenir un fil d'esperança, de llum. En aquests moments, ni tan sols pot estar amb el seu home. Penso en el fill i la filla, de les edats dels nostres. Passen els dies, els missatges de l'Aurora continuen arribant-nos. La seva veu apagada, gairebé inaudible. Els metges són pessimistes, però encara lluiten. Un dia el meu fill Edgar ens explica que ha rebut un missatge del seu amic, el fill de Jesús: «El pare se'n va en hores».

I també hi ha missatges que no m'arriben, com la meua amiga E., experta en literatura jueva, perduda des de fa més d'un any en la foscor de l'afàsia a causa d'un ictus.. Fa uns anys

que ens coneixem però, de fet, ens hem vist poc. És, o més aviat era, ben bé una relació epistolar, que en deien abans. Penso en els correus electrònics que ens havíem arribat a escriure amb motiu de textos excèntrics, inusuals. Una vegada em va explicar que havia estat a Porto, amb el seu marit i la filla, buscant el paisatge que recull *Dietari de Porto*, el meu quadern de viatges d'aquesta ciutat. La puc imaginar voltant pels barris de Miragaia, A Baixa i Cedofeita, badant al Cais de Ribeira, davant del pont de Lluís I sobre el majestuós Douro, berenant a la Confeitaria Bolhão o agafant el tramvia fins a Foz de Douro per contemplar l'Atlàntic i els vaixells a l'horitzó, rumb al port de Matosinhos. Ella, l'home i la filla. Ara, la seva existència ha sofert un gir inesperat i cruel, qui sap si per sempre. És lluny de Porto i de tot.

L'habitació és una illa, o una península, unida o separada del món per la porta, i la Maria i jo en som els únics habitants, encara que rebem les visites periòdiques del metge, les infermeres i les auxiliars, i els missatges i les trucades dels amics. Un vespre ens adonem que a fora hi passa alguna cosa nova. Són els aplaudiments de les vuit del vespre que la gent dedica al personal sanitari. La Maria surt de l'habitació –tenim prohibit fer-ho, ni tan sols podem ser a la porta–, arriba fins a l'escala d'emergència i treu el cap a fora. Des d'allí, pot sentir millor els aplaudiments. És una aventura per a ella, com ho és intentar veure des de lluny algú més de la planta on som, però és inútil i potser perillós i aquí acaben les seves excursions. Jo, ni tan sols això. Si estic massa estona dret em canso, fins i tot em marejo. Passo les hores al llit i quan no puc més, em llevo, em trec la màscara d'oxigen i vaig fins a la butaca que hi ha al costat del finestral.